

**KLINIČKI BOLNIČKI CENTAR ZAGREB
KLINIČKI ZAVOD ZA LABORATORIJSKU DIJAGNOSTIKU
1000 Zagreb, Kišpatićeva 12**

UPUTE ZA PACIJENTE

(Izdanje 7, 10.12.2018.)

**Prijem pacijenata (Zelena zgrada, suteran)
ponedjeljak - petak 7 do 9 sati**

Izdavanje nalaza prema dogovoru:

**Osobno: ponedjeljak - petak 12 do 15 sati (Zelena zgrada, suteran)
Poštom
E-poštom – uz potpisivanje privole prilikom uzimanja uzoraka**

**Bez predbilježbe se primaju djeca, trudnice, osobe s invaliditetom,
hematološki i onkološki pacijenti**

Predbilježbe:

Telefaks: +385 1 4920-217

e-adresa: predbiljezbe.lab@kbc-zagreb.hr

Telefon za informacije: +385 1 2376-310 od 13-14 sati

KZLD-5.4-1/7

- **Prijem pacijenta**

Uputnica za medicinsko-biokemijske pretrage mora sadržavati: podatke o ustanovi i njejoj organizacijskoj jedinici i liječniku koji šalje pacijenta (ime, prezime i potpis); podatke za identifikaciju pacijenta (ime, prezime, spol, datum rođenja, adresa, matični broj); pretrage koje se traže; datum; radnu (uputnu) dijagnozu; vrstu i vrijeme uzimanja biološkog materijala.

- **Opće upute za pripremu pacijenta prije uzorkovanja krvi**

Dan prije uzorkovanja krvi izbjegavati intenzivnu tjelesnu aktivnost te uzeti uobičajene obroke hrane, ali ne premasne. Poslije 22 sata uvečer, dan prije odlaska u laboratorij, ne uzimati hranu, ne piti alkohol niti pušiti.

Ako se zna da neka farmakološki aktivna tvar (lijekovi, alkohol, kofein, nikotin, sredstva ovisnosti, oralni kontraceptivi) značajno utječe na rezultat pretrage koja se traži, treba je u dogovoru s liječnikom, ako je moguće, izbjegavati najmanje dva dana prije uzorkovanja krvi.

- **Uzorkovanje venske krvi**

Uzorkovanje krvi provodi se ujutro između 7 i 10 sati. Od dolaska u ambulantu do uzorkovanja krvi pacijent treba mirovati 15 do 30 minuta.

Uzorkovanje krvi se provodi u sjedećem ili ležećem položaju iz vene u podlaktici. Od pacijenta se traži da stisne šaku, izabrano mjesto uboda se dezinficira i pričekava da se dezinficijens (70%-tni alkohol) osuši. Za određivanje etanola, kao dezinficijens koristi se benzin. Za uzorkovanje krvi koriste se sterilne igle i epruvete s podtlakom. Nakon uzorkovanja krvi na mjesto uboda stavi se jastučić od vate. Ako uzorkovanje krvi nije uspjelo, postupak se ponavlja iz druge ruke.

- **Uzimanje uzorka kapilarne krvi**

Uzorkovanje kapilarne krvi provodi se iz nedominantne ruke (dešnjaci iz lijeve, ljevaci iz desne) iz prstenjaka, ženama i djeci iz srednjeg prsta, a djeci do godinu dana iz pete.

Prije uzorkovanja krvi mjesto uboda se očisti 70%-tnim alkoholom, a zatim obriše jastučićem od vate. Za uzorkovanje se koristi sterilna lanceta.

Nakon uzorkovanja krvi na mjesto uboda stavi se jastučić od vate.

- **Upute za pripremu pacijenta prije određivanja lipidnog statusa**

Dva tjedna prije uzorkovanja krvi uobičajeno se hraniti i izbjegavati promjene u tjelesnoj težini. 48 sati prije uzorkovanja krvi izbjegavati intenzivnu tjelesnu aktivnost i ne uzimati alkohol. 24 sata prije uzorkovanja krvi uzimati uobičajene obroke hrane, ali ne premasne. 12 sati prije uzorkovanja krvi - poslije 19 sati uvečer dan prije odlaska u laboratorij ne uzimati hranu, ne piti alkohol i kavu niti pušiti. Preporuka je određivanje kolesterola provoditi najmanje 8 tjedana nakon akutnog infarkta miokarda, kirurške operacije, traume, sekundarne bolesti s promjenama u metabolizmu lipida, akutne bakterijske ili virusne infekcije. U dogovoru s liječnikom, 48 sati prije uzorkovanja krvi ne uzimati lijekove koji utječu na koncentraciju lipida (antihipertenzivi, estrogeni, progestini, tiroidni hormoni).

- **Upute za pripremu pacijenta prije određivanja željeza**

24-48 sati prije uzorkovanja krvi ne piti sokove obogaćene vitaminima ni pića uz dodatak stimulansa. Ako je pacijent pod terapijom preparatima željeza i/ili multivitaminским preparatima obogaćenim željezom, uzorkovanje krvi treba provesti najmanje tjedan do 10 dana nakon peroralnog uzimanja preparata željeza, 3 dana nakon davanja intravenoznih preparata i 1 mjesec nakon intramuskularnog davanja željeza.

- **Upute za pripremu pacijenta prije testa za okultno krvarenje u stolici**

Tri dana (minimalno 48 sati) prije i tijekom testiranja pacijent se mora pridržavati sljedeće dijeta:

Hrana koja se smije uzimati: dobro kuhano meso, piletina, puretina, riba, jogurt i mlijeko, kuhano voće i povrće, salate, visoko vlaknasta hrana, koštunjavo voće, kikiriki, kokice, kruh od integralnog brašna.

Hrana i lijekovi koji se ne smiju uzimati: nedovoljno pečeno ili polu-kuhano crveno meso, jetrica, bijela repa, hren, dinje, lubenice, banana, rajčice, vitamin C i drugi nesteroidni protuupalni lijekovi, te preparati željeza. Test treba odgoditi kod menstruacije, proljeva, krvarenja iz hemeroida i mokraćovoda.

- **Upute za pripremu pacijenta prije određivanja kalprotektina u stolici**

Uzorak stolice se ne smije uzimati za vrijeme menstruacije. Također, pretraga se ne preporučuje kod uzimanja nesteroidnih protuupalnih lijekova, kao što su aspirini, andoli i ibuprofeni.

- **Upute za pripremu pacijenta kod praćenja oralne antikoagulacijske terapije (PV-INR)**

Ne uzimati oralnu antikoagulacijsku terapiju na dan uzimanja krvi! Ne mijenjati uobičajene prehrambene navike, posebice unos namirnica bogatih vitaminom K (rajčica, zeleno lisnato povrće: brokula, špinat, zelena salata, blitva, kelj, šparoge).

- **Pretrage agregacije trombocita i kapaciteta primarne hemostaze (PFA-100)**

Zbog utjecaja terapije na rezultate pretraga 7-10 dana prije uzimanja krvi pacijent ne smije uzimati andol, aspirin i druge nesteroidne protuupalne lijekove (indometacin, ibuprofen).

Izuzetak su bolesnici kojima liječnik traži pretragu agregacije trombocita i kapaciteta primarne hemostaze izričito zbog kontrole specifične terapije.

- **Upute za pripremu pacijenta prije provođenja testa oralne podnošljivosti glukoze (OGTT) i postprandijalne koncentracije glukoze**

OGTT se provodi ujutro nakon što je pacijent prethodnu noć bio natašte (8-14h), a 3 dana prije toga na uobičajenoj prehrani (>150 g ugljikohidrata na dan) i bez ograničavanja tjelesne aktivnosti. Za vrijeme testa pacijent ne smije biti izložen pojačanoj tjelesnoj aktivnosti, ne smije jesti, piti kavu i druga pića, niti pušiti.

Za izvođenje testa postprandijalne koncentracije glukoze pacijent mora nakon prvog uzimanja krvi pojesti svoj uobičajeni doručak i uzeti propisanu terapiju. Oba testa podrazumijevaju višekratno uzimanje uzorka, a pacijenti se primaju isključivo do 8:00.

- **Uzimanje uzorka mokraće za kvalitativnu analizu**

Uzorak izbora je srednji mlaz prve jutarnje mokraće nakon noćnog sna, toaleta vanjskog spolovila, prije doručka i drugih aktivnosti, pri čemu vrijeme od posljednjeg pražnjenja mjehura treba biti najmanje 4, a najviše 8 sati. Analizu se ne preporučuje raditi kod žena neposredno prije, za vrijeme i neposredno nakon menstruacije kao ni kod žena koje imaju vidljiv vaginalni iscjedak.

- **Opće upute za skupljanje 24-satne mokraće**

Prvi jutarnji uzorak mokraće baciti, a svu ostalu mokraću, uključujući i prvi jutarnji uzorak sljedećeg dana skupljati u čistu posudu. Tijekom skupljanja mokraću držati na hladnom mjestu. Cjelokupnu količinu 24-satne mokraće donijeti u laboratorij.

- **Upute za skupljanje 24-satne mokraće za određivanje kateholamina**

- Prije termina narudžbe doći po spremnik za mokraću s otopinom za čuvanje. (prijem materijala KZLD-a, zelena zgrada-suteren., soba 2). Prvi jutarnji uzorak mokraće baciti, a svu ostalu mokraću, uključujući i prvi jutarnji uzorak sljedećeg dana skupljati u posudu s otopinom za čuvanje (klorovodičnom kiselinom). Tijekom skupljanja mokraću držati na hladnom mjestu i izvan dohvata djece. Cjelokupnu količinu 24-satne mokraće donijeti u laboratorij.

Za određivanje 5-HIAA potrebno je prije sakupljanja mokraće u prehrani izbjegavati banane, ananas, orašaste plodove, rajčice, kivi, patliđan, šljive i avokado, te kofein, nikotin i alkohol.

Priredile: M. Fuček, I. Alpeza Viman